

KONYA

Konya Halkevi tarafından - şimdilik - iki ayda bir çıkarılır, ve Anadolu'nun ve daha ziyade Konya vilâyetinin tarih ve coğrafyasına, jeoloji ve etnoğrafyasına, halkiyat ve ihşaiyatına ait yazıları ihtiva eder.

YIL : V

II. İNÇİ KÂNUN - ŞUBAT 1941

SAYI : 35

MEVLEVİ VELİLERİ

افلاک = EFLÂK'ın (مناقب العارفين = MENAKIBÜLÂRİFİN) İSİMLİ ESERİNDEN
TERCÜME EDİLMİŞTİR

Tercüme Eden

N. F. B.

(Baş tarafları Bundan Evvelki Sayılardadır.)

46. -- Baha Veled'in tilmizleri hakkındaki muamelesi öyle bir derecede idi ki bunlar şeyhin odasına girdiklerinde onlara şöyle söylerlerdi: "Benim yüzüme şâibedar gözlerle bakıyorsunuz; ülkeleri göz yaşlarımız ile yıkayınız; belki o vakit hakayık ve esrarı ziyasının şuâlarını görebileceksiniz," kezâ onlara şu sözlerle de hitap ederdi: "Ey filân; sen yolun üzerinde güzel bir şahsa göz attın, o suretteki âdetâ-onunla göz zinasını irtikâp ettin; cemiyetimizden gaib ol.," Bir diğerine de böyle diyordu: "Sen bir çocuğu temaşa ettin; tetahhur et, zira Allah aziz ve tahirdir, o, tahir olanları sever; nitekim Kelâmı kadim de böyle buyurmuştur:

ان الله يحب التوايين ويحب المتطهرين

Şiir:

«چشم آلوده مکن از خدوخال
کان شهنشاہ بقامی آید
ورشد آلوده باشکش می شوی
زانکه از آن اشک دوامی آید»

[Yanak ve ben temasıyla gözlerini telvis etme; çünkü (oraya) o beka şehinşahi geliyor; eğer televvüs etmişlerse (onları) göz yaşıyla yıka; zira (onlara) devâ o göz yaşından gelir.]

47. — (Hikâye:) Ülemayı Eshab şu suretle nakl ve rivayet ediyorlar ki birgün Hazreti Sultan Veled buyurdu ki: ملك المتألين = Melik-ül-müteellihin (1) Fakih Ahmet (رحمة الله عليه) Baha Veled nezdinde ilmi Fıkıh tahsili ile meşgul idi; kendisi sadedil bir Türk olup aynı zamanda Baha Veled'in de müridi idi, ve dedenin bir nazarıyle dünyanın emsalsiz bir insanı olmuştu; bu halde iken şöyle bir şey zuhur etti: Elinden kitabı attı, sersem

(1) - Bu «مألة» müteellih, tâbirini Huart "izzeti nefis sahibi" diye terceme etmişse de eldeki lûgat kitaplarına nazaran bu kelimenin mânası: "müteabbıt, âbit, zâhit, müttaki demektir. N. F. B.

ve perişan bir halde dağların yolunu tuttu, ve kudreti İlahiyyeyi tefekkürden mütevellit hayret deryasına müstağrak olduğu halde bir çok seneleri dağlarda riyâzet etmekle geçirdi; ve nihâyet (Üveys karani) (رضی الله عنه) ın sırrı (2) bu necib fakihte temessül ve tecelli etmekle büsbütün meczub ve (meslubüşşür) oldu. Bir cemaat onun ahvalini ve cinnetini Hazreti Baha Veled'den sual ettiler; buyurdu ki: "Bu bizdeki ağır kadehlerden biridir ki vakıfı esrar olan (Seyid) onlardan bir tanesini çekmişti. Bu adamın hissesine isabet eden şey ise ancak bir damladır ve yine bu kabilden olmak üzere, pederim dahi bir gün buyurmuştu ki: "Mevlâna Şemsettini Tebrizi'nin bir deryâya benzeyen sarhoşluğuna nisbetle Fakih Ahmed'in sarhoşluğu o denizden intişar eden bir kokudan başka bir şey değildir." (Şiir:)

«تواز شراب من هم زوی مسم
بو نیز نیست اندک در بزم کیفادم»

[Sen şaraptan sarhoşsun, ben de kokudan sarhoşum; Sultanımın bezminde (yâni Allahın indinde) kokuda ehemmiyetsiz, hakir bir şey değildir, onun da bir kıymeti vardır.]

48 — Rivayet olunur ki: «لأیرفهم غیری» onları benden başkası tanımaz „ «حدیث قدسی» mertebesine vasıl olmuş bulunanlardan (Şeyh Haccac Nessac) hazreti Baha Veledin vefatından sonra elbise dokumacılığı ile meşgul oldu; ve fakirlerin yediği küflenmiş ekmekleri satın alır, su da ıslatır ve gece olanca onlarla iftar ederdi; ve fakir elbisesi yapıp helâl olarak kazandığı ikiyüz, üçyüz (gümüş sikke)

(2) — Halife Ömer ve Alinin muasır-ıdır; söylendiğine göre (Siffin) muharebesinde şehit olmuştur. Bakınız: El-Hodjurri keşf-el-mahdjoub, trad. Nicholson, p. 83; Feridüddin Attar Tedhkiret-ül Aliya, part 1 p. 15 et suiv. N. F. B.

yi bulunca götürür, Hüdavendigârın yâni Mevlâna'nın mübarek ayakkabısı içine dökerdi; ve hayatta bulunduğu müddetçe daima bu hizmete muvazabet gösterdi.

Vaktâki dünyadan rihlet etti. Onu yıkaması için bir gassal hazırladılar; gassal, cenazenin avret yerlerini yıkamak için o kısmı örten libas parçasını kaldırmak maksadıyla elini uzattığında, Haccac onun elini yakalayarak öyle sert bir surette sıkmıştır ki gassal kendini kaybetti ve büyük bir çılgılık kopardı; orada hazır bulunan ashap ne kadar zorladılarsa da gassalin elini onun pençesinden kurtaramadılar; Hazreti Hüdavendigâra haber gönderdiler, geldi, şefaât etti, ve Haccac'ın kulağına şu suretle seslendi ki: "Onu mâzur gör, seni bilemedi, onun günahını bana bağışla," derhal gassalin elini bıraktı. Üç gün sonra gassal dahi vefat etti.

49 — Yine şu suretle menkuldür ki bir gün Hazret Sultan Veled buyurdu ki: Dedem Baha Veled seksen beş yaşında vefat etti. Deniliyor ki o daima mezaristanların etrafını dolaşır ve şu suretle dua ederdi: "yarabbi, bizi hoş et ve meşak-ı hayata tehammüle müsteit kıl: sen bize buyurdun ki gündüz mezarlıkları geziniz, ve gece gökteki parlak yıldızları temaşa ve mutalea ediniz ki bu peygamberimiz aleyhisselâmın sünnet ve vasiyetleridir, tâki bu suretle (hilkatin) acâib ve garâibini görmüş olasınız.

50 — Kezâlik mervidir ki son dereceye varan riyazet ve mücahede neticesi olarak Hazreti Baha Veled'in mübarek ağızlarında pek mahdud birkaç dişten başka kalmamıştı; ve geceleri uyumayarak ibâdet etmek ve gündüzleri ise ictihadattan yâni çalışıp sarfı gayret etmekten bir lâhza fariğ olmamıştı. Ashab ve yârânı bu husus hakkında kendisinden sual et-

tiklerinde şu cevabı verdi: "Bu, oğullarım ve dostlarım içindir." Meğer bir gece kalbi saf ve aydın bir zat Hazreti Baha Veled'i ruyasında şu suretle görmüş ki Hazretin mübarek başının tepesi arş-ı âlânın kâidesine temas etmiş ve son derecede yükselmiş bulunuyordu; o zat sual etti ki: "Nail olduğun bu mertebeye ne ile nail oldun; ve bu menzelele hangi sebeble iriştin?" Hazret buyurdu ki: "Bu mertebeye oğlum Celâlüddin Mehmed'in lâtif hayatı ve ulvî ve bülend tarzı hareketi sayesinde iriştim, ki bütün peygamberlerin ruhları ve semâvâtın ruhanîleri ve Arş-ı âlânın nuranî mevcudiyetleri onun cemaline müştakdırlar, ve bütün son mertebeli kemâli bulmuş olan veliler onun sülûk ve tarzı hareketini tahsîn ediyorlar, ve benim ruhum bu halden mütevellit ferah ve safa ile mübahi ve müftehir oluyor, ve kametim öyle

yükseliyor ki, eğer Arşîzam mâni olmasaydı boyumun yüksekliği (mükavenatın ötesindeki) "boşluk," (halâ) sahasından daha öteye geçer ve öyle bir yere ulaşırdı ki diğer yerler oranın heybêt ve azametinden yersiz kalırlardı. (Şiir:)

«این قدر خود درس شاگردان ماست
 کرو فر ملحه مان بکاست
 جا کجا آنجا که جارا راه نیست
 نه روستاق تر روستا جز الله نیست (جز ستا بوق مه الله نیست)
 از همه اوهام و تصورات دور
 نور نور نور نور نور نور»

[Bu kadar şakirtlerimizln dersidir; muharebemizin hamle ve salvetleri nereye kadar giderse; yer nerede; orası öyle bir yer ki orada yere yol yoktur; orada Allahın mâhının şimşeginden başka zıya yoktur; orası bütün evham ve tasavvurattan uzaktır; orası serapa nurdan ibarettir.]

(Devam edecek)